

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

ΕΝΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ



ιδιότητα του πολίτη εκφοβισμός εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα
εχθρικότητα ανεκτικότητα υπευθυνότητα αντιαθιγγανισμός αλληλεγγύη
ξеноφοβία δικαιοσύνη έγκλημα σεβασμός σεξισμός διαφορετικότητα ρατσισμός
ειρήνη εθνικισμός προκατάληψη συμμετοχή αντισημιτισμός ισότητα ομοφοβία
ασφάλεια αξιοπρέπεια ισλαμοφοβία ελευθερία διάκριση δημοκρατία μίσος



NO HATE
SPEECH
MOVEMENT

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

ΕΠΙΠΕΔΟ 1

ΟΜΑΔΑ
10-20

ΔΙΑΡΚΕΙΑ
60'

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΠΡΟΦΙΛ

Η δραστηριότητα διεξάγεται σε ένα φανταστικό φόρουμ του διαδικτύου. Ζητείται από τους συμμετέχοντες να χαιρετήσουν ο ένας τον άλλο σύμφωνα με συχνά στερεότυπα για συγκεκριμένες ομάδες. Χρησιμοποιούν τη δραστηριότητα για να χαράξουν κάποιες κατευθυντήριες οδηγίες για τις αλληλεπιδράσεις στο διαδίκτυο.

ΘΕΜΑΤΑ Ρατσισμός και διάκριση, Διαδικτυακός γραμματισμός, Δημοκρατία και Συμμετοχή

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ Επίπεδο 1

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ 10-20

ΔΙΑΡΚΕΙΑ Μέρος 1ο: 35 λεπτά
Μέρος 2ο: 25 λεπτά

- ΣΤΟΧΟΙ**
- Να συζητήσουμε για την προκατάληψη και τη ρητορική μίσους ενάντια σε συγκεκριμένες ομάδες.
 - Να εξετάσουμε τις διαφορές ανάμεσα στην αλληλεπίδραση στο διαδίκτυο και εκτός αυτού.
 - Να θεσπίσουμε κατευθυντήριες οδηγίες για τις αλληλεπιδράσεις στο διαδίκτυο.

- ΥΛΙΚΑ**
- Κολλητική ταινία
 - Χαρτιά και στυλό (και φάκελοι ή κάτι άλλο σκληρό για να ακουμπάει το χαρτί)
 - Χαρτοπίνακας και μαρκαδόροι
 - Χώρος για να περιφέρονται οι συμμετέχοντες

- ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ**
- Δημιουργήστε αρκετά «προφίλ» για όλους όσοι θα συμμετάσχουν στην ομάδα (χρησιμοποιήστε τα προφίλ στη σελίδα 165 ή δημιουργήστε δικά σας).
 - Γράψτε το κάθε προφίλ σε ένα χαρτί (μεγέθους περίπου A5) και προετοιμάστε κομμάτια κολλητικής ταινίας για να κολλήσετε τα χαρτιά στις πλάτες των συμμετεχόντων.
 - Κάντε για κάθε συμμετέχοντα από ένα αντίγραφο του ορισμού της ρητορικής μίσους από το Συμβούλιο της Ευρώπης.
 - Θα χρειαστείτε αρκετό χώρο, ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να μετακινούνται ελεύθερα.

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΜΕΡΟΣ 10: ΣΤΟ ΦΟΡΟΥΜ (15 ΛΕΠΤΑ)

1. Πείτε στους συμμετέχοντες να φανταστούν ότι είναι στο διαδίκτυο, σε ένα φόρουμ για ποδόσφαιρο (ή μπάσκετ ή κάποιο άλλο άθλημα). Εξηγήστε ότι θα δοθεί σε όλους ένα νέο «προφίλ», κάποιου ατόμου που στη συνέχεια θα εκπροσωπούν. Όμως, κανείς δε θα ξέρει τι είναι γραμμένο στο δικό του/της προφίλ!
2. Πείτε στους συμμετέχοντες ότι κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας θα πρέπει να παρουσιαστούν και να χαιρετήσουν τους υπόλοιπους. Οι συζητήσεις θα πρέπει να είναι σύντομες: οι συμμετέχοντες πρέπει να προσπαθήσουν να χαιρετήσουν όσο γίνεται περισσότερους άλλους επισκέπτες του φόρουμ μπορούν μέσα στον χρόνο που έχουν.
3. Εξηγήστε ότι ο στόχος της άσκησης είναι να εξετάσετε τις συνήθειες αντιλήψεις και προκαταλήψεις γύρω από διαφορετικές ομάδες της κοινωνίας. Όταν συναντούν τους άλλους, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να σκεφτούν τι θα μπορούσε να πει κάποιος (διαδικτυακά) σε άτομα με τέτοιο προφίλ-ταυτότητα, όπως, παραδείγματος χάριν, σε ένα άτομο με αναπηρία σε ένα αθλητικό φόρουμ, ή σε έναν μαύρο Αφρικανό, ή σε μια μεγαλύτερη γυναίκα, κλπ. Οι συμμετέχοντες καλό είναι να μην προσπαθήσουν να συναναστραφούν με τους άλλους όπως θα έκαναν φυσιολογικά, αλλά να σκεφτούν τι είδους απόψεις «κυκλοφορούν» στο διαδίκτυο και να προσπαθήσουν να τις εκπροσωπήσουν. Τα άσχημα σχόλια επιτρέπονται: κανείς μετά δε θα θεωρηθεί υπεύθυνος για σχόλια που έκανε κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας.
4. Κολλήστε μια ταυτότητα στην πλάτη του κάθε συμμετέχοντα, χωρίς να τους αφήσετε να τη δουν. Δώστε σε όλους ένα χαρτί και ένα μολύβι, για να σημειώσουν τις λέξεις που θα χρησιμοποιήσουν οι άλλοι για την ταυτότητά τους.
5. Τώρα, καλέστε τους να τριγυρίσουν στον χώρο. Αφήστε περίπου 10 λεπτά για συναντήσεις και χαιρετισμούς. Όσο θα τριγυρνούν, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σημειώσουν κάποιες από τις λέξεις που χρησιμοποιούν συχνότερα οι άλλοι όταν τους χαιρετούν. Μετά από 10 λεπτά, πείτε στους συμμετέχοντες να σταματήσουν, να βγάλουν την ταυτότητά τους και να έρθουν για τον απολογισμό..

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (20 ΛΕΠΤΑ)

Βεβαιωθείτε ότι οι συμμετέχοντες έχουν «βγει» από τον ρόλο τους πριν προχωρήσετε στον απολογισμό: ξεκινήστε ζητώντας τους να πουν όλοι το αληθινό τους όνομα και κάτι για τον εαυτό τους. Μετά χρησιμοποιήστε κάποιες από τις ακόλουθες ερωτήσεις.

- Μπόρεσε κανείς να μαντέψει στοιχεία για το προφίλ του; Ζητήστε τους να σας εξηγήσουν τους λόγους και να αναφέρουν κάποιες από τις λέξεις που χρησιμοποίησαν οι άλλοι για να τους χαιρετήσουν.
- Ευχαριστήθηκε κανείς την άσκηση; Υπάρχει κάποιος που δεν του άρεσε; Γιατί;
- Προτείνετε στους συμμετέχοντες να δουν τα προφίλ τους.
- Παραξενεύτηκε κανείς από τις λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν για να τον/την χαιρετήσουν;
- Πιστεύετε ότι τα προφίλ ήταν «ρεαλιστικά»; Οι άνθρωποι αναρτούν συνήθως τέτοιου είδους πληροφορίες σε δημόσια προφίλ;

- Πόσο εύκολο ήταν να μιλήσετε άσχημα στους άλλους; Ήταν πιο εύκολο να σκεφτείτε άσχημα λόγια για κάποια προφίλ;
- Πιστεύετε ότι θα ήταν πιο εύκολο να μιλήσετε άσχημα εάν ήσασταν στο διαδίκτυο, εάν δηλαδή το άλλο άτομο δεν ήταν μπροστά σας; Γιατί είναι πιθανό να αλλάζει κάτι αυτό;

ΜΕΡΟΣ 2^ο: ΘΕΣΠΙΖΟΝΤΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ (25 ΛΕΠΤΑ)

1. Μιλήστε στους συμμετέχοντες για την εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης ενάντια στη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο και δώστε τους τον παρακάτω ορισμό της ρητορικής μίσους.

Ο όρος «ρητορική μίσους» καλύπτει κάθε μορφή έκφρασης που διαδίδει, υποκινεί, προωθεί ή δικαιολογεί το φυλετικό μίσος, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό ή άλλες μορφές μίσους που στηρίζεται στη μισαλλοδοξία, όπως: μισαλλοδοξία που εκφράζεται μέσα από επιθετικό εθνικισμό και εθνοκεντρισμό, διάκριση και εκθροικότητα κατά μειονοτήτων, μεταναστών και ανθρώπων μεταναστευτικής καταγωγής..

(Επιτροπή Υπουργών, Συμβούλιο της Ευρώπης)

2. Ζητήστε να σας πουν τις απόψεις τους για τα παρακάτω ερωτήματα και εξηγήστε τους ότι θα τα συζητήσετε περαιτέρω σε ομάδες:
 - Θεωρείτε ότι πρέπει να επιτρέπεται η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο;
 - Γιατί οι άνθρωποι εκφράζουν διαδικτυακά ρητορική μίσους προς άλλους;
 - Τι θα προτείνατε εσείς ως τρόπο επίβλεψης των σχολίων σας, ώστε να μην είναι προσβλητικά για άλλους;
3. Εξηγήστε ότι οι συμμετέχοντες θα εργαστούν σε μικρές ομάδες (4-5 άτομα), ώστε να ορίσουν μια σειρά από κατευθυντήριες οδηγίες για τις δραστηριότητες στο διαδίκτυο. Δώστε τους περίπου 10 λεπτά για αυτήν την εργασία και μετά ξανασυγκεντρώστε τις επιμέρους ομάδες για να εξετάσετε τις διάφορες προτάσεις.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

- Θα θέλατε να σχολιάσετε τις διάφορες προτάσεις; Μήπως οι άλλοι θυμήθηκαν πράγματα που είχατε ξεχάσει;
- Πιστεύετε ότι είναι εφικτό να τηρείτε τις κατευθυντήριες οδηγίες σας;

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

- Η επιλογή των ταυτοτήτων είναι ιδιαίτερα σημαντική στην άσκηση αυτή: ίσως προτιμήσετε να προσαρμόσετε τα ονόματα ή κάποια προφίλ ούτως ώστε να είναι πιο κατάλληλα για την ομάδα σας. Όταν θα μοιράζετε τα προφίλ στους συμμετέχοντες, βεβαιωθείτε ότι δε δίνετε σε κανέναν προφίλ που να θυμίζει την πραγματική του ταυτότητα.
- Μπορείτε, εάν θέλετε, να λέτε στους συμμετέχοντες τα «ονόματά τους», όταν θα τους δίνετε το προφίλ. Μην τους δώσετε καμία άλλη πληροφορία - και παροτρύνετέ τους να μη ζητήσουν από τους υπόλοιπους να τους πουν τι γράφει το προφίλ τους.

- Όταν θα τους εξηγήετε για το φόρουμ, ενθαρρύνετε τους να συνδυάσουν θετικούς ή ουδέτερους χαιρετισμούς με κάποιους αρνητικούς. Πείτε τους ότι όλα τα σχόλια θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά σε αυτά που γράφει το προφίλ και όχι σε οτιδήποτε γνωρίζουν για το πραγματικό πρόσωπο. Ίσως είναι χρήσιμο να τους δώσετε μερικά παραδείγματα πριν ξεκινήσετε τη δραστηριότητα, όπως:
 - «Γεια σου παιχταρά!»
 - «Συγγνώμη, αλλά εδώ δεν είναι μέρος για ανθρώπους σαν εσένα!»
 - «Ένας εξωγήινος - τι δουλειά έχεις εσύ εδώ;»
- Μετά την άσκηση, σιγουρευτείτε ότι δεν έχει πληγωθεί ή προσβληθεί ο «πραγματικός» εαυτός κανενός από κάτι που του είπαν κατά την άσκηση. Ίσως να είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν απευθείας κάποια αρνητικά σχόλια: ρωτώντας, για παράδειγμα, οποιονδήποτε έκανε προσβλητικά σχόλια εάν όντως πιστεύει κάτι τέτοιο για τον άλλο.
- Ίσως βοηθήσει να υπάρχουν λίγα τραπέζια στην αίθουσα, σε περίπτωση που οι συμμετέχοντες δυσκολεύονται να κρατούν σημειώσεις περπατώντας. Διαφορετικά, μπορείτε να έχετε κάποιους παρατηρητές, οι οποίοι δε θα συμμετέχουν στις δραστηριότητες αλλά θα σημειώνουν τι λένε οι υπόλοιποι (και τυχόν αντιδράσεις). Όταν ολοκληρώσουν τις κατευθυντήριες οδηγίες τους οι ομάδες, μπορείτε να τις «εκθέσετε» στον χώρο, ώστε να μπορούν όλοι να τις δουν.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ

Μπορείτε να πραγματοποιήσετε τη δραστηριότητα αυτή σαν γραπτή άσκηση. Θα πρέπει να κάνετε 3 ή 4 αντίγραφα των προφίλ στη σελίδα 165 και να τα κόψετε σε καρτέλες. Αφού δώσετε στον καθένα το προφίλ του (στην πλάτη), μοιράστε τους στην τύχη 3 ή 4 καρτέλες. Στο πίσω μέρος της κάθε καρτέλας θα πρέπει να γράψουν τον χαιρετισμό τους. Στη συνέχεια, οι καρτέλες θα δοθούν στο άτομο με το προφίλ αυτό.

Η μέθοδος αυτή αντικατοπτρίζει καλύτερα τη σχετική ανωνυμία που έχουν οι άνθρωποι στο διαδίκτυο, αλλά μπορεί να διαρκέσει λίγο περισσότερο.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

Οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να συνεχίσουν να εργάζονται πάνω στις κατευθυντήριες γραμμές και να θεσπίσουν έναν ενιαίο κατάλογο για το σύνολο της ομάδας. Σε μεταγενέστερο χρόνο, μπορείτε να επανέλθετε στις κατευθυντήριες και να ρωτήσετε τους συμμετέχοντες εάν καταφέρνουν να τις τηρούν. Μπορείτε να μοιραστείτε τις κατευθυντήριες, μέσα από τον δικτυακό τόπο της εκστρατείας No Hate Speech Movement. Επίσης, μπορείτε να τις συζητήσετε διαδικτυακά με άλλα νεαρά άτομα στην ιστοσελίδα «Πάρτε μέρος στη συζήτηση» (Join the Discussion) της Εκστρατείας, www.nohatespeechmovement.org. Εάν εντοπίσατε έντονες προκαταλήψεις ενάντια σε συγκεκριμένες ομάδες, ίσως θελήσετε να τις αντιμετωπίσετε μέσα από πιο στοχευμένες δραστηριότητες. Ανατρέξτε στην Εκπαιδευτική Εργαλειοθήκη (Education Pack) και Compass για δραστηριότητες που καταπολεμούν τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις. Για περισσότερες πληροφορίες: www.coe.int/compass

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Άννα (Θ)
Ηλικία: 19
Λεσβία

Πέτρος (Α)
Ηλικία: 9
Του αρέσουν τα
διαδικτυακά παιχνίδια

Μιγκέλ (Α)
Ηλικία: 16
Εθνικός πρωταθλητής
μαθηματικών

Στέφανος (Α)
Ηλικία: 33
Προπονητής ποδοσφαίρου

Χιούγκο (Α)
Ηλικία: 21
Από την Βενεζουέλα

Χρήστος (Α)
Ηλικία: 43
Τροχονόμος

Δάφνη (Θ)
Ηλικία: 65
Έχει δική της επιχείρηση

Άμλιν (Α)
Ηλικία: 27
Από τη Σομαλία

Σόνια (Θ)
Ηλικία: 33
Άνεργη

Χατζής (Α)
Ηλικία: 23
Ρομά

Σάσα (Α)
Ηλικία: 26
Κομμωτής

Μίνα (Θ)
Ηλικία: 30
Μάγειρας

Ειρήνη (Θ)
Ηλικία: 28
Άτομο με μαθησιακές
δυσκολίες

Κώστας (Α)
Ηλικία: 31
Μάρτυρας του Ιεχωβά

Νικόλ (Θ)
Ηλικία: 12
Κωφή

Λένα (Θ)
Ηλικία: 13
Παίζει στην ποδοσφαιρική
ομάδα του σχολείου

Ριχάρδος (Α)
Ηλικία: 72
Ομοφυλόφιλος

Λεωνίδας (Α)
Ηλικία: 21
Επαγγελματίας παίκτης
τένις

Γιώργος (Α)
Ηλικία: 26
Βετεράνος πολέμου
(με αναπηρία)

Σαμ (Α)
Ηλικία: 29
Ιμάμης (Μουσουλμάνος
ιερέας)

Τάσος (Α)
Ηλικία: 37
Κοινωνικός λειτουργός